

Het gevaar van het gewone leven

Een risico-analyse van ons geloofsleven n.a.v. Matt. 13

Matteüs 13:1-9 en 18-23

Ds. Ilonka Terlouw | Tollebeek Viering Avondmaal | 16 augustus 2020

Risico Matrix

Van Levensbelang	Uitzonderlijk kleine kans	Onwaarschijnlijk maar wel mogelijk	Gemiddelde kans	Waarschijnlijk dat het gebeurt	Bijna zeker dat het gebeurt
Heel belangrijk	Uitzonderlijk kleine kans	Onwaarschijnlijk maar wel mogelijk	Gemiddelde kans	Waarschijnlijk dat het gebeurt	Bijna zeker dat het gebeurt
Belangrijk maar niet essentieel	Uitzonderlijk kleine kans	Onwaarschijnlijk maar wel mogelijk	Gemiddelde kans	Waarschijnlijk dat het gebeurt	Bijna zeker dat het gebeurt
Weinig belang	Uitzonderlijk kleine kans	Onwaarschijnlijk maar wel mogelijk	Gemiddelde kans	Waarschijnlijk dat het gebeurt	Bijna zeker dat het gebeurt
Niet van toepassing	Uitzonderlijk kleine kans	Onwaarschijnlijk maar wel mogelijk	Gemiddelde kans	Waarschijnlijk dat het gebeurt	Bijna zeker dat het gebeurt

1. Risicomanagement

Morgen gaan de eerste scholen in Nederland weer open. En dat is toch wel een bijzonder moment. Want morgen gaan niet enkel de eerste basisscholen open, ook de middelbare scholen gaan weer open: helemaal open, met volledige bezetting en zonder beperkingen. Jongeren hoeven op school onderling geen afstand te houden.

Reden genoeg voor onrust in onderwijskringen. Er werden kamervragen gesteld. De maatregelen in de Duitsland werden vergeleken met die in Nederland. Het leidde niet tot aanpassingen van het beleid. Volgens het OMT kleven er wel risico's aan de opening van de scholen, maar deze zijn te klein om een maatregel - bijvoorbeeld het dragen van mondkapjes - te rechtvaardigen. Ook het belang van onderwijs voor middelbare scholieren weegt zwaar. Dicht blijven is geen optie.

Het is een goed voorbeeld van het risicomanagement dat het OMT en kabinet voeren. Risicofactoren worden in kaart gebracht en afgewogen tegen mogelijke maatregelen en belangen. Risicoanalyses zijn aan de orde van de dag. Dat is de fase waarin we beland zijn met het Corona-virus, een fase van risicomanagement. In de verschillende praatprogramma's wordt er stevig over door gediscussieerd. Zijn de risico's niet veel groter dan gedacht? Wordt het risico van slechte ventilatie niet onderbelicht?

Risicomanagement is in feite iets wat wij allemaal continue, bewuster of onbewuster doen. Risicoanalyses zijn niet voorbehouden aan kabinet of OMT of aan deskundigen in een talkshow. Ik bedoel, wie heeft er afgelopen maanden geen afweging gemaakt: Ga ik wel of niet op vakantie? En waarnaartoe? Welke risico's loop ik als ik naar het buitenland op vakantie ga? Zijn die aanvaardbaar of kan ik toch beter annuleren?

Het vervelende van risicoanalyses is dat ze ons ervan bewust maken, ermee confronteren, dat er gevaar dreigt. Een risicoanalyse drukt je met je neus op de waarheid dat het leven niet zonder risico's is.

2. Durf jij de uitdaging aan?

En dat brengt mij bij de schriftlezing van deze morgen: Matteüs 13. Want ook het geloofsleven is niet zonder gevaren. Of je het nu leuk vindt of niet, ook voor je geloof zijn er risico's en bedreigingen. We horen allemaal natuurlijk veel liever dat het vanzelf wel goed zal komen. Maar zo zit de wereld niet in elkaar. Zo zit ook het geloof niet in elkaar.

Heb jij weleens een risicoanalyse van jouw geloofsleven gemaakt? Wat zijn de risico's en hoe sta jij en hoe staat jouw geloof ervoor?

Met deze gelijkenis uit Matteüs 13 brengt Jezus de risico's alvast in kaart voor je. Hij schets ons een aantal beelden voor ogen, fictieve situaties waarbij hij gebruikmaakt van de bekende, herkenbare dingen uit het dagelijks leven. Zo creëert Jezus een kleurrijke wereld, waar je haast als vanzelf, al lezende, ingetrokken wordt. Voor je het weet, dwaal je over dat land: over de weg, over de rotsachtige grond, tussen de distels, over de goede akkergrond.

Dat is de kracht van een gelijkenis. Haast als vanzelf dringt de vraag zich aan je op: Hoe staat het er eigenlijk voor met jouw geloofsleven? Wat zijn de risico's? Hoe schat je die in? Jezus probeert je door middel van deze gelijkenis te verleiden om de uitdaging aan te gaan en de analyse te maken.

3. De risicomatrix van het geloofsleven

Vier kwadranten kent de risicomatrix van het geloof die Jezus voor ons schets. Eén kwadrant kleurt rood, twee zijn er oranje. De laatste is groen.

Het eerste kwadrant betreft het risico van **onbegrip**. Het wordt uitgetekend als zaad dat op de weg valt en door vogels wordt opgegeten. Het kwadrant is knalrood. Als je niet begrijpt wat je hoort, groeit er eenvoudigweg geen geloof. Onmogelijk. Als woorden niet landen in je hart en leven, als je ze niet eigen maakt, zullen ze tevergeefs zijn. Het Koninkrijk van God blijft een leeg begrip, in plaats van levendige nieuwe wereld met jou als inwoner.

Direct naast het rode kwadrant bevindt zich een oranje vlak: het zaad dat op de rotsachtige grond is gezaaid. Het betreft het risico van **oppervlakkigheid**. Je hebt waardering voor de boodschap van het Koninkrijk, je vindt het geloof aansprekend en mooi, ja, je wordt er eigenlijk zelfs wel blij van. Maar... er echt moeite voor doen om je geloof te verbreden, om je leven er in al zijn facetten op af te stemmen, om je verbondenheid met God en de mensen te versterken en verdiepen – dat is teveel

gevraagd. Het gevolg is dat er maar 'dit' hoeft te gebeuren, of – geloof me, zegt Jezus – er blijft weinig van dat fijne geloofsleven over. De eerste de beste beproeving en het is gedaan met je geloof.

Ik kan het fout hebben, maar toen ik dit las, kon ik er niet aan ontkomen dat ik moest denken aan de situatie van de kerken – van ónze kerk – in deze Coronatijd. De kerkdiensten zijn immers niet zo leuk meer en aansprekend als voorheen. Je moet de moeite nemen om je aan te melden voor een dienst en diensten zonder zang uitzitten. Hoe gaan we om met deze beproeving voor ons geloof? Vinden we dat teveel gevraagd? Oppervlakkigheid, we moeten er allemaal enorm voor oppassen.

Laten we verder gaan naar de derde risicofactor in ons geloofsleven. Ook dit kwadrant kleurt oranje: het zaad dat tussen de distels is gezaaid. Waar dacht jij aan toen je las over de distels die het geloof verstikken? Persoonlijk associeer ik distels al snel met allerlei vormen van kwaad die op je pad kunnen komen: kwaad dat je aangedaan wordt, mensen die je naar het leven staan, ziektes die je overkomen misschien ook. Maar de uitleg van Jezus wijst in een andere richting. Dit risico betreft de verstikkende werking van **zorgen en verleidingen**. Het gevaar komt van binnenuit. Waar ben jij op gericht? Wat houdt je bezig?

4. Het gevaar van het gewone leven

Wat mij betreft is dit een, ja toch wel, schokkende onthulling die Jezus met deze gelijkenis doet. Waarom? Dit risico betreft in feite het gevaar van het gewone leven. Jezus wijst ons hier op **de gevaren van zorgen die praktisch eigen zijn aan een normaal leven** in deze wereld: **het gevaar van het gewone leven**.

De zorgen die bij het leven horen vormen een risico voor het geloof! In eerdere hoofdstukken van Matteüs zet Jezus uiteen hoe gewoon het voor ons is om ons zorgen te maken: 'zorgen over jezelf en over wat je eten en drinken zult, over je

lichaam en over wat je zult aantrekken' (Matt. 6:25). Het zijn de zorgen over de gewone dingen van het leven: je werk, inkomen genereren om je gezin te onderhouden, te voeden en te kleden. Zorgen die groter of kleiner kunnen zijn, maar die ons aller pad hoe dan ook weleens kruisen. Ik ken in ieder geval geen mens die zich nooit zorgen maakt.

Het is, zo durf ik wel te zeggen, een algemeen menselijke neiging om je zorgen te maken over de dag van morgen. We zijn druk met wat komen gaat, we proberen dat te beheersen en te sturen. Dat gaat altijd gepaard met stress, omdat we diep van binnen wel aanvoelen dat niet alles zo gemakkelijk zich laat sturen, zeker de toekomst niet. En wanneer er dan nog familie-issues zich voordoen, of ziekte treedt je leven binnen of dat van iemand die je lief is, dan kunnen de zorgen tot verstikkende omvang uitgroeien.

Velen van u zullen dat verstikkende gevoel uit eigen ervaring herkennen. Sommigen van u zullen er misschien, helaas, zelfs mee vertrouwd zijn. Maar realiseren wij ons ook, **heb jij er al eens bij stilgestaan, dat je zorgen óók je geloof verstikken?** Je zorgen kunnen zoveel plek in je leven innemen, dat Gods Geest erdoor verstikt wordt, dat er voor Hém geen ademruimte overblijft. Zijn stem wordt gesmoord onder een dikke laag van alles waar we ons zorgen om en over maken en al het andere dat onze aandacht neigt te trekken.

Als je hier meer over wilt lezen, lees dan thuis Lucas 14 er nog maar eens rustig op na. Daar lezen we hoe allerlei werk gerelateerde bezigheden – een nieuwe akker die geïnspecteerd moet worden, aangekocht vee dat gekeurd moet worden – maar ook allerlei familie gerelateerde bezigheden zoals een nieuwe relatie ertoe leidden dat het Koninkrijk van God aan deze mensen voorbij gaat.

5. Handelingsstrategieën: Negeren of elimineren?

Maar genoeg over de risico's. Wat doe je nou, als je merkt dat jouw geloof dreigt te verstikken? Wat doe je als jouw risicoanalyse niet zo gunstig uitpakt en de alarmbellen gaan rinkelen? Twee veel gebruikte strategieën zijn negeren of elimineren.

Het negeren van de risico's is vaak een eerste menselijk impuls: 't Zal toch wel meevallen?' Je steekt je kop in het zand en houdt jezelf voor dat het zo erg toch niet kan zijn. We moeten gewoon een beetje meer vertrouwen hebben. 't Komt goed, heus. – Nou, je zag in het voorjaar wat er gebeurde toen de regering de signalen rondom het Corona-virus negeerde. De consequenties hebben we allen aan den lijve moeten ondervinden. Negeren is een ronduit gevaarlijke optie.

Elimineren dan? Het risico wegnemen, uitschakelen, afdekken – hoe je het maar noemen wilt. Dat lijkt me een uiterst verstandige optie. Als je zorgen teveel ruimte innemen, begrensz ze dan. Als de preek elke zondag over je hoofd heengaait, neem dan ook eens je eigen instelling kritisch onder de loep. Je kunt in gesprek gaan met andere gelovigen over dingen die je niet begrijpt. Oppervlakkigheid is geen lotsbeschikking.

Maar... ! – U begrijpt het, er is altijd een maar. Hoe mooi het ook klinkt 'de risico's elimineren', de praktijk is zelden zo eenvoudig. Je eigen inzet en alle beste bedoelingen van de wereld brengen je slechts zover. Je zorgen elimineren? Och, ik wou dat het zo simpel was. De risico's negeren is gevaarlijk, maar de risico's geheel elimineren vaak onmogelijk.

6. 'Kom naar mij!'

Wat dan wel?

Nu, laten we niet vergeten dat Jezus ons in deze gelijkenis nog een vierde situatie voor ogen tekent: dat van zaad dat in goede aarde valt. Dat zijn de mensen die het woord van het Koninkrijk horen en begrijpen. Dit laatste kwadrant kleurt groen.

Dit kwadrant nodigt je uit om dicht bij Jezus plaats te nemen. Want er is geen plek waar je beter kan horen wat Hij te zeggen heeft. Wie dicht bij Jezus zit, *krijgt* genade, en liefde, en de wil van God woord na woord over zijn of haar leven uitgestort. Genade waar je niks van begrijpt, en toch, als je Jezus erover hoort spreken zul je begrijpen waar in het Koninkrijk van God om draait. De vogels – uit dat eerste beeld – hebben het nakijken; Satan kan z'n biezen pakken.

Begrip en inzicht in het Koninkrijk is wat je *geschonken wordt* als je Jezus opzoekt. Je *ontvangt* verdieping van je relatie met Hem als je aan Zijn tafel aanschuift. Jezus *biedt* je houvast door alle zorgen heen, want Hij ging door de dood heen.

Als we het vanochtend dan toch over risico's hebben, **laat me dan dit risico vanochtend benoemen: het risico dat je denkt dat negeren of elimineren de enige twee opties zijn.** Het risico dat je denkt dat je het allemaal zelf moet doen.

Laat wie oren heeft goed luisteren naar de woorden van Jezus:

'Kom naar mij, jullie die vermoeid zijn en onder lasten en risico's gebukt gaan, dan zal ik jullie rust geven.'

Er is genade. Ook voor jou.

Genade met een wonderlijke kracht. Het brengt jouw leven tot bloei. Lees de gelijkenis er maar eens zorgvuldig op na. Kijk maar wat er gebeurt in dat vierde beeld dat Jezus schets. God zaait jou in de akker van deze wereld. En zolang je naar jezelf blijft kijken, zul je misschien denken: dat wordt nooit wat. Maar als je naar Jezus

luistert, zal zijn liefde je vastzuigen, zijn genade je leven vullen, Gods wil je handelen bepalen. Met wonderlijke kracht zal Gods genade jou vruchtbaar maken en zul je tot zegen zijn voor tientallen anderen.

Tegenover alle risico's die het geloof bedreigen staat de grootheid van de genade van onze hemelse Vader.

